

Uppföljning marknadskontrollplan 2016

Sammanfattning - uppföljning

Myndigheten genomförde senast en marknadskontroll under 2015. Genom den inhämtades uppgifter om 22 digitala tv-apparater som saluförts hos återförsäljare som är etablerade i Sverige och funnits tillgängliga under en viss period. Tillsynen visade att de kontrollerade tv-apparaterna var utrustade med de standardiserade gränssnitt som antagits av de erkända europeiska standardiseringsorganisationerna. Därutöver har myndigheten deltagit i möten arrangerade av Marknadskontrollrådet. Nästa marknadskontroll planeras att genomföras under 2017 i enlighet med myndighetens marknadskontrollplan. Myndigheten planerar också att under 2017 uppdatera Radio och tv-verkets föreskrifter (RTVFS 2005:1) om sändningsstandarder och viss utrustning för mottagning av radio- och tv-tjänster.

Myndighetens tillsynsarbete

Myndigheten för press, radio och tv utövar tillsyn över radio- och tv-sändningar, text-tv och beställ-tv enligt radio- och tv-lagen (2010:696). Tillsynen grundas på myndighetens egna initiativ eller på anmälningar från allmänheten. Myndigheten ansvarar även för att granskningsnämnden för radio och tv kan utföra sina uppgifter. Nämnden är ett särskilt beslutsorgan inom myndigheten som prövar om innehållet i program följer reglerna för sändningarna.

I myndighetens uppgifter ingår bland annat att kontrollera att kabel- och ip-tv-operatörer vidareänder SVT:s kanaler enligt vidareändningsplikten, att de programföretag som har sändningstillstånd bedriver sändningsverksamhet och att villkor om bland annat ägarförhållanden uppfylls. Dessutom övervakar myndigheten att regler för databaser med utgivningsbevis följs enligt 1 kapitlet 9 § yttrandefrihetsgrundlagen.

Myndigheten ska även meddela föreskrifter om användning av vissa standarder för sändning av radio och tv samt för tv-mottagare och system för villkorad tillgång. Det är tillsynen enligt dessa föreskrifter, att kontrollera att tv-mottagare som sätts på marknaden har standardiserade gränssnitt, som ryms inom begreppet marknadskontroll.

Allmänna mål för marknadskontroll

Myndigheten för press, radio och tv verkar för att inom EU fastställda gemensamma standarder för sändning och mottagning av radio och tv tillämpas. Detta säkerställs genom villkor i sändningstillstånd, föreskrifter och tillsyn över driftskompatibiliteten mellan tv-sändningar och den konsumentutrustning som sätts på marknaden.

Som ett led i arbetet att främja allmänhetens tillgänglighet till radio- och tv-sändningar ska myndigheten meddela föreskrifter om standardiserad teknik för sändning och mottagning. Nu gällande föreskrifter finns i den tidigare myndigheten Radio- och tv-verkets författningssamling (RTVFS 2005:1).

Specifika mål för marknadskontroll

Myndighetens marknadskontroll syftar till att kontrollera att RTVFS 2005:1 bestämmelser vad gäller konsumentutrustning som saluförs eller hyrs ut efterlevs.

De erkända europeiska standardiseringsorgan som avses i RTVFS 2005:1 är ETSI (European Telecommunications Standards Institute) och CENELEC (Comité Européen de Normalisation Électrotechnique). Det öppna, standardiserade gränssnitt som avses är DVB Common Interface, eller den nyare versionen Common Interface plus.

Med DVB Common Interface kan man separera CA-systemet (Conditional Access, systemet för villkorad tillgång, det vill säga dekryptering av en tv-signal) från digital-tv-mottagaren. Istället sker CA-hanteringen på ett programkort som konsumenten lätt kan byta ut. Ett gemensamt gränssnitt för dessa programkort gör att hårdvarutillverkare bara behöver installera ett sådant gränssnitt på tv-apparater och digital-tv-boxar, snarare än flera olika, och gör att konsumenterna kan byta tv-abonnemang utan att behöva byta tv.

Kontrollmetoder

Regeringens proposition 2004/05:98, riktlinjer för marknadskontroll av produkter, m.m anger att med marknadskontroll avses den tillsyn som en tillsynsmyndighet utför stickprovvis av produkter som släpps på marknaden, i syfte att säkerställa att produkterna uppfyller ställda krav.

Medlemsstaterna ska även se till att allmänheten är medveten om nationella marknadskontrollmyndigheters existens, ansvarsområden och hur dessa myndigheter kan kontaktas.

Proaktiv och reaktiv marknadskontroll

Kontrollen av att föreskrifterna följs utförs genom kontakter med branschen och intressenter samt stickprov som initieras av myndigheten. Stickprov sker kostnadseffektivast och därför företrädesvis genom inhämtande av uppgifter från internet om utrustning som tillhandahålls i Sverige. Den kan dock också ske genom besök hos återförsäljare. Tillsyn kan vidare ske efter anmälan. Ett ökat antal klagomål kan intensifiera stickprovskontrollen.

Samverkan

För att underlätta samarbete och erfarenhetsutbyte med andra marknadskontrollerande myndigheter deltar Myndigheten för press, radio och tv i det av SWEDAC samordnade Marknadskontrollrådet och i Kommerskollegiums kontaktgrupp för tekniska handelshinder.

Myndigheten för press, radio och tv kommer fortsätta att ha branschkontakter, att bedriva reaktiv marknadskontroll och att följa den tekniska utvecklingen vad gäller konsumentutrustning för digital-tv. Myndigheten har i uppdrag att följa utvecklingen inom medieområdet och samlar in information om nya tekniska produkter inom området samt har regelbunden kontakt med marknadsaktörer. Det ligger i aktörernas intresse att slutkunderna nås av det medieinnehåll som operatörerna tillhandahåller. I många fall ingår därför den konsumentutrustning (t ex digital-tv-box) som behövs för att ta del av utbudet i det abonnemang som kunden tecknar med operatören. Många operatörer arbetar därför också aktivt med att testa ny mottagarutrustning innan den sätts på den svenska marknaden.

Kostnader

Kostnader för marknadskontrollen ryms inom myndighetens årliga budget.

Tidsperspektiv

Myndigheten för press, radio och tv genomför stickprovskontroller för att kontrollera att digitala tv-apparater som saluförs i Sverige är utrustade i enlighet med föreskrifterna. Kontrollen innebär vanligen att

uppgifter om 20-30 produkter från 5-7 varumärken/leverantörer inhämtas från internet och/eller genom besök hos återförsäljare.

Myndighetens bedömning är att en kontroll av produkterna kan ske inom loppet av två-fyra veckor. För det fall det uppstår oklarheter kring en produkts förenlighet med fastställda tekniska standarder, kommer myndigheten att kommunicera med återförsäljare/leverantör och utreda frågan vidare. En sådan utredning kan ta ytterligare tid i anspråk.

Om ett tillsynsinitiativ visar på utbredda marknadsproblem så kommer myndigheten att vidta fler åtgärder för att komma till rätta med dessa problem. Om initiativet däremot visar på en fungerande marknad så kommer myndigheten att begränsa sin marknadskontroll till att genomföra regelbundna stickprovsinitiativ ca vartannat år. Myndigheten gjorde senast en marknadskontroll år 2015. Genom den inhämtades uppgifter om 22 digitala tv-apparater som saluförts hos återförsäljare som är etablerade i Sverige och funnits tillgängliga under en viss period. Tillsynen visade att de kontrollerade tv-apparaterna var utrustade med de standardiserade gränssnitt som antagits av de erkända europeiska standardiseringsorganisationerna. Myndigheten planerar att genomföra nästa marknadskontroll under år 2017 enligt denna plan.

Rättslig grund

Ramdirektivet

Ramdirektivet (2002/21/EG av den 7 mars 2002) trädde i kraft den 24 april 2002 och innehåller grundläggande formella bestämmelser för tillämpningen av övriga aktuella direktiv. Bland annat fastställer direktivet det nya regelverkets övergripande målsättning att åstadkomma ett harmoniserat regelverk för elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster samt tillhörande faciliteter och tillhörande tjänster.

Ramdirektivets artikel 17 behandlar standardisering: medlemsstaterna ska främja användningen av standarder och specifikationer som anges i en av kommissionen upprättad lista för tillhandahållande av tjänster, tekniska gränssnitt och/eller nätfunktioner, i den utsträckning som är absolut nödvändig för att garantera tjänsternas kompatibilitet och öka användarnas valfrihet.

Tillträdesdirektivet

Tillträdesdirektivet (2002/19/EG av den 7 mars 2002) ska i ramdirektivets anda harmonisera det sätt på vilket medlemsstaterna reglerar samtrafik och andra former av tillträde till elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter. Syftet är att i enlighet med den inre marknadens principer upprätta ett regelverk för förhållandet mellan leverantörer av nät och tjänster, vilket ska leda till hållbar konkurrens och samverkan mellan elektroniska kommunikationstjänster samt gynna konsumenterna.

I direktivet fastställs begränsningar för skyldigheter när det gäller samtrafik och andra former av tillträde. Direktivet säkerställer även marknadsaktörernas behov av rättslig säkerhet genom att fastställa kriterier för, och begränsningar av, regulatoriska ingrepp. De skyldigheter som kan tillgripas för att säkerställa direktivets syfte ska tillämpas på specifika produkt- eller tjänstemarknader i vissa geografiska områden för att lösa marknadsproblem mellan operatörer. Bestämmelser omfattar bland annat tillträde till fasta nät och mobilnät, samt till digitala radio- eller tv-nät. Bestämmelserna omfattar även system med villkorad tillgång och annan tillhörande utrustning, såsom elektroniska programguider (EPG) och gränssnitt för tillämpningsprogram (API – Application Program Interface).

Tillträdesdirektivets artikel 6.1 behandlar system med villkorad tillgång: medlemsstaterna ska säkerställa att vissa villkor gällande villkorad tillgång och överföringskontroll tillämpas när det gäller tillgång till digitala radio- och televisionssändningar till tittare och lyssnare inom gemenskapen, oavsett överföringssätt.

Direktivet om samhällsomfattande tjänster

Direktivet om samhällsomfattande tjänster (2002/22/EG av den 7 mars 2002, även kallad USO-direktivet, Universal Service Obligations directive) trädde i kraft den 24 april 2002. Målet med direktivet är att genom effektiv konkurrens och valmöjligheter säkerställa dels att det i hela gemenskapen finns tillgång till allmänt tillgängliga tjänster av god kvalitet, dels hantera situationer där användares behov inte tillgodoses på ett tillfredsställande sätt av marknaden. Direktivet fastställer särskilda användar- och konsumentrelaterade rättigheter där så behövs och medger de nationella tillsynsmyndigheterna rätten att vidta åtgärder för konsumenternas räkning. Dessa rättigheter motsvaras av skyldigheter för företag.

USO-direktivets artikel 24 behandlar driftskompatibilitet: medlemsstaterna ska säkerställa driftskompatibiliteten hos digitala televisionsutrustning för konsumenterna i enlighet med vissa bestämmelser. Direktivet nämner i bilaga VIII gemensamma europeiska krypteringsalgoritmer administrerade av ETSI för konsumentutrustning som är avsedd för tv-mottagning och som kan dekryptera digitala tv-signaler.

Direktivet ställer även krav på ett öppet och standardiserat gränssnitt för analoga tv-apparater med skärm vars synliga diagonal överskrider 42 cm och digitala tv-apparater vars synliga diagonal överskrider 30 cm.

Lag (1998:31) om standarder för sändning av radio- och tv-signaler

Ramdirektivet, tillträdesdirektivet och USO-direktivet genomförs i svensk lagstiftning, i de delar de avser bestämmelser om tillämpning av standarder för sändning av ljudradio- och tv-signaler, genom lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och tv-signaler.

Lagen anger att regeringen eller den myndighet regeringen utser får meddela föreskrifter om användning av vissa sändningsstandarder, oavsett om sändningen sker genom tråd, marknät eller satellit. Föreskrifter får även meddelas om standardiserade gränssnitt för tv-mottagare.

Lagen innehåller även bland annat bestämmelser om att utrustning för avkodare ska kunna återge signaler som är okodade och att den som tillhandahåller tjänster för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och tv-tjänster som programföretag är beroende av för att nå tittare eller lyssnare på skäliga, rimliga och icke-diskriminerande villkor ska erbjuda alla programföretag sådana tekniska tjänster att programföretagens sändningar kan tas emot av den publik som har rätt att använda avkodare.

Förordning (1998:32) om standarder för sändning av radio- och tv-signaler

Förordningen (1998:32) om standarder för sändning av radio- och tv-signaler anger att Myndigheten för press, radio och tv får meddela föreskrifter enligt lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och tv-signaler.

Förordningen anger även att myndigheten ska utöva tillsyn över efterlevnaden av lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och tv-signaler samt av de föreskrifter som meddelats med stöd av den lagen.

Förordning (2010:1062) med instruktion för Myndigheten för press, radio och tv

Av förordningen (2012:1062) med instruktion för Myndigheten för press, radio och tv framgår att myndigheten ska verka för yttrandefrihet inom sitt verksamhetsområde och främja möjligheterna till mångfald och tillgänglighet inom radio och tv.

Myndighetens instruktion anger även att myndigheten ska meddela föreskrifter enligt förordningen (1998:32) om standarder för sändning av radio- och tv-signaler.

Radio och tv-verkets föreskrifter (RTVFS 2005:1) om sändningsstandarder och viss utrustning för mottagning av radio- och tv-tjänster

RTVFS 2005:1 innehåller bestämmelser om användning av vissa standarder för sändning av tv-tjänster till allmänheten samt för viss konsumentutrustning. Föreskriften innehåller bland annat bestämmelser om att alla digitala tv-apparater med en inbyggd skärm vars synliga diagonal är över 30 cm och som saluförs eller hyrs ut ska vara utrustade med minst ett öppet gränssnitt antingen standardiserat av eller överensstämmande med en standard som antagits av en erkänd europeisk standardiseringsorganisation, eller som antagits av hela branschen. Gränssnittet ska möjliggöra enkel anslutning av kringutrustning och kunna överföra samtliga delar av den digitala tv-signalen. Myndigheten planerar att under 2017 uppdatera föreskrifterna.

Föreskriften anger även att konsumentutrustning som är avsedd för mottagning av digitala tv-signaler och som kan dekryptera digitala tv-signaler, ska möjliggöra dekryptering av sådana signaler i enlighet med den gemensamma europeiska krypteringsalgoritmen som administreras av en erkänd europeisk standardiseringsorganisation.

Förordning EG nr 765/2008

Bestämmelser om marknadskontroll och informationsutbyte mellan medlemsstater följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknadskontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93.

Förordningens artikel 17 anger att medlemsstaterna ska informera kommissionen om sina marknadskontrollmyndigheter och deras ansvarsområden. Kommissionen ska vidarebefordra denna information till övriga medlemsstater.

Förordning (2014:1039) om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn

Myndigheten för press, radio och tv ingår i bilagan till förordningen (2014:1039) om marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn, som anger vilka myndigheter som utövar marknadskontroll.

Förordningen anger att statliga marknadskontrollmyndigheter årligen ska utarbeta och genomföra program för marknadskontroll och följa upp tidigare års program. Myndigheterna ska ge in dessa till Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC). Statliga myndigheter ska också informera allmänheten om sin verksamhet och lämna motsvarande information till SWEDAC.

Förordningen innehåller även bestämmelser om det av SWEDAC samordnade Marknadskontrollrådet, som fungerar som nationellt samordningsorgan i marknadskontrollfrågor.

Kontaktperson:

Anna Dingertz, jurist

anna.dingertz@mprt.se tel 08-580 070 18